



ספר

# פלא יועץ חלק א'

חברו הנאון הקדוש  
איש האלהים רבנו אליעזר פאפו זצ"ל  
סודר ונערך מחדש, בהגהה מדויקת בתוספת  
מקורות למאמרי חז"ל.



נדפס פעיה"ק ירושלים תובב"א

כעורב: אין אתה מוצא דברי תורה אלא במי שמשחיר פניו עליהם כעורב ובמי שמשים עצמו אכזרי על בניו ועל בני ביתו כעורב. וכתוב (משלי כג"ג, יד): אל תמנע מנער מוסר, אתה בשבת תכנו ונפשו משאול תציל. וכבר כתבו בעלי המוסר, שהנשים שמראין געגועים לילדים ומונעים אביהם מלהכותם, עליהן הכתוב אומר (איכה ד"ו): "ירי נשים רחמניות בשלו ילדיהן" שגורם לו שיהא סופו יורש גיהנם. אי לזאת, החכם עיניו בראשו ואמיץ לבו בגבורים לשמר ולקיים דברי תורה ודברי סופרים כדת מה לעשות. ועושה אלה הרי הוא מתלמידיו של אברהם אבינו, שאף על פי שהיה אב הרחמן, כלול במדת החסד, עשה עצמו אכזרי על בנו יחידו שנולד לו לעת זקנתו, ויקח את המאכלת לשחט את בנו לעשות רצון קונו, וכנגד הריגת בנו או מסירת נפשו הכל יקל בעת משקל ולא ישוב מפני כל. את זה יתן אל לבו למשך ידו מעשות כל רע ולקיים כל דבר טוב, וזה כל האדם:

ארץ ישראל

**ארץ ישראל** הצבי ישראל (כתובות ק"ג, א). ידוע מעלתה פי רבה, כמבאר בזהר הקדוש (ח"ג דף ע"ב) ובשאר ספרי הקדש, אשר יבחר בו ה' יקריב אליו לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו. וצריך כל אדם שיהיו עיניו ולבו שם כל הימים, על דרך הכתוב (תהלים מ"א): "צמאה נפשי לאלהים לאל חי מתי אבא ואראה פני אלהים". ובכן ישתדל בכל עו לקבע דירתו בארץ ישראל, רק יפקח עיניו תחלה שלא לבוא להיות תוהה על הראשונות ושלא להצטרף לחזר ולצאת. וגדר לזה שלא לילך אלא לעת זקנה לאחר שחדל מהיות לאשתו ארח כנשים ואינה יולדת, ולא יוליד עמו ילדים בנים או בנות. ואם הרחיב ה' את גבולו יוכל להוליך בת, שהיא מוצאת

ונצול הימנה, אבל בן לא יוליד כלל, שמתרבה הטף ולא ידע מה ילד יום. והן אמת שאוירא דארץ ישראל מחכים (כ"ב ק"ח, ט), אבל לפי מה שענינו הרואות קשים מזונותיו של אדם בארץ ישראל, ועל הרב הם נצרכים לצאת עד שחוטפים השליחות של מצוה לצאת קרית חוצות כעשר שנים או יותר, ותי צער יחיו הם ונשותיהם יותר מהם, ורבה רעת עוברי דרכים לגוף ולנפש, כידוע. לא כן היושבים בחוץ לארץ, מוצאים כדי פרנסתם במקומם. וכשילכו זקן וזקנה כאשר יאות, יוכלו לחיות שם בשיבה טובה, ואפלו אם חיי צער יחיו, לחיים טובים יחשב לפי רב הטובה:

**ומצוה גדולה על הבנים להשתדל בכל מאדם ובכל נפש למעבד ניה רוחא לאביהם ולאמם להסיעם לארץ ישראל, כי כבוד זה גדול מאלפי זהב וכסף. וכן איש את אחיו יעזרו ברב עז ותעצומות אם אח בין האחים רוצה לקבע דירתו בארץ ישראל, מה טוב ומה נעים שבת אחים עזרתה לו, פי אחיו בשרו הוא, וכתוב (ישעיה נח"ו): "ומבשרך אל תתעלם", וגדול המעשה:**

**ובאשר רעות רבות הנגררות מהיות פקיד ומרשה מהולכי ארץ ישראל, משום דצריך לדון עם אחרים בדינא ודינא על ריב לא לו, ולפעמים יצטרף לתן למוט רגלי האיש אשר הוא מתמוטט קצת, ומה לו לאדם ולצרה הזאת, הן אמת פי מצוה רבה היא, אבל החכם עיניו בראשו יראה אחרית דבר מראשיתו שלא להיות תוהה על הראשונות, וכל ערום יעשה בדעת. ואם יוכל להשמט במקום שיש אחרים הנה מה טוב, ואם לאו – ידע את אשר יעשה ואת הדרך אשר ילך בה, ויתנה באפן שיהא קרוב לשכר ורחוק להפסד. וכל האמור בענין, הוא לאיש זר, אבל האח הוא עצם מעצמיו ובשר מבשרו, על כן**

חובה מטלת על אחיו להיות בעזרו ואי אפשר לומר ונקה:  
 ומזהירות טוב למי שהרחיב ה' את גבולו, שלא ימנע מלסייע ביד  
 הולכי ארץ ישראל כיד ה' הטובה עליו, בין בשעת  
 הליכה בין לשלח להם מנות, ולמצוה רבה יחשב. והן אמת כי  
 לכאורה נראה כי לא יפה עושים ההולכים מעיר לעיר ומכבידים  
 על הקהלות כדי שישיעום ללכת לארץ ישראל, ומרגני אנשי  
 אבתריהו באמר מי בקש זאת מידם שיכבידו על אחרים כדי  
 לילך לארץ ישראל, אם אין להם משלהם לא ילכו. הרי כמה  
 גבירים, כמה רבנים גאוני עולם, מנוחתם כבוד בחוץ לארץ,  
 והאם גדולה מצוה זו ממצות לולב וכדומה מתר"ג מצוות  
 דאורייתא, ואף על פי כן מי שאין ידו משגת אינו מחיב ואינו  
 חוזר על הפתחים בשביל לקימה, כי באמת אמרו (בבבב, א): חשב  
 אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאלו  
 עשאה. ואמרו (שבת קי"א): עשה שבתך חל ואל תצטרך לבריות:  
**ואם** הוא איש נגוע, מכה אלקים ומענה, אשר מצאוהו רעות  
 רבות וצרות, אין הכי נמי שההליכה לארץ ישראל היא  
 צורך לו להפיג צערו ולרטיה למכתו, אבל בלאו הכי היה נראה  
 דלאו שפיר עבדי ואין מקום לרחם עליהם. אבל מאחר שאנו  
 רואים שאין הכל עושים כן, רק יש אחד מעיר אשר נעור רוחו  
 ונפשו אותה ויעש, זה לך אות כי מה' היתה לו, שמים זכו לו.  
 ורגלוהי דבר אנש אנון ערבין בה, לאתר דמתבעי תמן מובילין  
 יתה (סוכה ג, א). וראוי לסיעו בכל עז לעשות רצון אבינו שבשמים:  
**וכבר** כתבו הפוסקים (ור"ד סימן רנ"א, סעיף ג), כי מה שאמרו בעצם עניי  
 עירך קודמין, הוא על עניי ארץ ישראל, כי הם הנקראים  
 עניי עירך באמת, והם יושבים שם כתרנגולים בלוליהם, אינם

יכולים להרויח ואין בנמצא כל כך מי שירחם עליהם, ועיניהם  
 תלויות על יושבי חוץ לארץ, בין לאגרות לדעת את שלום  
 קרוביהם, בין על מנות להחיות את נפשם ולשמח את לבם,  
 וצדקה וחסד גדול עושה הכותב להם והשולח להם מתנות, אם  
 מעט ואם הרבה, איש כמתנת ידו כברכת ה' אשר נתן לו, למצוה  
 רבה יחשב. וטוב לגבר כשכותב לעיר אחרת, שיכתב ויזכיר את  
 כל הנמצאים אמו מיושבי אותה העיר, כי לפעמים יארע  
 שעל ידי אגרתו ידעו אחרים משלום קרוביהם וישמח לב  
 אמללים, וישא ברכה מאת ה' ומבני אדם, ומצותו עומדת לעד:  
**ועקר** הליכת ארץ ישראל היא לתקון הנפש, והרוח תשוב אל  
 האלקים אשר נתנה כמו שנתנה, והנשמה תהלל יה, כי  
 קדשת המקום והמנוחה מטרדות הזמן הוא סיוע גדול לענין זה.  
 הנה כי כן, מי שיזכה לילך שם קדוש יהיה, פרוש יהיה. ואף  
 אם הרחיב ה' את גבולו, לא יתענג בדשן נפשו, רק חיי צער  
 יחיה, ובדרכי התשובה יתנהג, ובכל דרכי החסידות. ומי שאינו  
 בקי, ילך אצל חכם וילמדנו, ינחמו במעגלי צדק והיה צדק  
 אזור מתניו, ויהא מצטמק ויפה לו, ויוציא מגופו ויכין לנפשו.  
 ויזהר בכל עז לקיים מצוות התלויות בארץ בכל נפשו ובכל  
 מאוד, כי זה כל פרי ישיבת ארץ ישראל. וכבר אסף איש טהור  
 הרב בעל ספר "חרדים" בסופו כל מצוות התלויות בארץ:  
**וידוע** כי החוטא בארץ ישראל ענשו כפול מהחוטא בחוץ לארץ,  
 כי היכל ה' הוא. על כן כל בעל נפש יחוס על נפשו, וליה  
 פיוס יהיה דבק בה' ובתורתו, אל יתן דמי לו, וכפר עליו מאשר חטא  
 על הנפש כל ימי חייו, כי עת לחננה, ולהתרחק מן הבטלה הרחק  
 מאוד, רק קדוש יהיה גדל פרע חובת גברא כי רבה. הקלל הוא

יום-כפורים ממש יהיה להם כל הימים אשר הם חיים על האדמה, מורא שמים יהיה חופף עליהם, וגדול כחה של תפלה במקום ההוא ארץ חפץ. וכבר יש להם תפלות נוראות שמתפללים על כל בני הגולה, ומפיהם אנו חיים. וכל אחד יתפלל על קרוביו לפי צחות לשונו, ויתפלל על בנין בית-המקדש, על קבוץ גלויות, ושיגאלנו האל יתברך שמו גאלה שלמה במהרה בימינו אמן. (וכבר אני עני סודתי תפלה, ומכתיב בבית תפלותי.) וצריך היושב בארץ-ישראל להיות שמח תדיר במצותו התדירה, וכל היסורין יקלו בעיניו באהבתו אותה:

אמן

**ידוע** כמה הפליגו בזהר הקדוש פְּרֵשֶׁת וַיִּלֶךְ (דף רפה.), בגדל ועצם שכר מי שהוא שומר אמונים, שיושב ומצפה מתי יבוא לידו לשמע ברכה כדי לענות אמן. כל קבל דנא תקף וחמר הענש למי שאינו חושש לענות אמן. באמת תסמר שערת אנוש מראות חמר שבו (וכבר העתקתי לשון הזהר בקנטרס "אורות אלים", עין שם.) ולבבות יכאבו על רבים מעמי הארץ שאין נוהרים כָּלֵל. ה' הטוב יכפר בעד, כי לכל העם בשגגה:

**ומאחר** דכתיב (משלי ג' כו): אל תמנע טוב מבעליו בהיות לאל ידך לעשות, מה מאד צריך לזהר לומר הברכות בקול רם אם יש אנשים שיודע בהם שחפצים לענות, אל ימנע טוב מהם, ולו תהיה צדקה יותר ממנה יפה, כי גדול המזכה, וכל המעשה את חברו לדבר מצוה מעלה עליו הכתוב כאלו עשה (סנהדרין ע"ט.) ועוד כתבו הפוסקים (וא"ח סימן קסו, סעיף ב'), שהעונה אמן יענה גם-כן בקול רם כדי שישמע המברך, ויכון המברך להיות שומע האמן בעונה, והעונה יכון להוציא ידי חובת עניה למברך, ומהמברך והעונה יתקלס עלאה, ועליהם תבוא ברכת טוב:

**וביותר** צריך לזהר האומר קדיש שיאמר אותו כתקונו, שאם יאמר יתקדל ויתגדש וכדומה, שהוא מתרף ומגדף, כיצד יענו אחריו אמן, ונמצא שמלבד אשר ענוש יענש על היותו מתרף ומגדף כלפי מעלה, נוסף גם הוא ענש יושט עליו על היותו גורם לבטל עניית אמונים. וכן צריך לומר הקדיש בנחת, כדי שלא לגרם בטול עניית אמן אחר "שמה דקדשא בריך הוא", שנמצא שחוטא אחד יאבד טובה הרבה. וכן כשאומרים ברכות ספר-תורה וברכות ההפטרטה, אם יאמר אותן חטופות וקטופות בחליף וחסיר גורם גם-כן בטול עניית אמונים, ועל הכל יביא אלקים במשפט: **ואף** לזאת דאבה נפש יראי ה' מראות רעת עמי-הארץ שחושבים לגרם ענג לאביהם ואמם וקוננים בכסף מלא קדישים והפטרות, ובלי ספק שבמקום "ענג" גורמים "נגע", חס ושלום, בהיות מזכירים שמות לבטלה, ומחרפים ומגדפים, וגורמים בטול עניית אמונים, והקדיש וההפטרטה הן נפסלים בפגם יוצא. ומי יתן והיה לבבם לתן לצדקה אותן המעות שנותנים בעד נפשם של הוריהם וקרוביהם, שאפלו מי שיש לו לשון למודיים ואומר ההפטרטה וברכותיה כתקונו, אם קצור קצרה ידו מלהיות אוחז בזה וגם מזה וצריך לקנות ההפטרטה ביקר, אומר אני שבודאי יותר טוב שיתן המעות לצדקה לעניים מהגנים, וערבה לה יותר, וגם לאביו ואמו יערב ויבשם, כל-שפן שאם הוא מלעגי שפה לא יגש לומר קדיש או הפטרטה, שאם היו יכולים להתגלות לו אביו ואמו היו צועקים עליו ואומרים לו, מי בקש זאת מידיך, חדל לך, כי ההעדר טוב ממציאאות הרע. וראוי לכל אדם שחושש על בניו או על מקצתם שמא לא ידעו לומר קדיש והפטרטה כתקונו, שיצוה עליהם בכל תקף שלא יאמרו עליו שום קדיש והפטרטה, לא בתוך שנים-